

מסכת כתובות דף סט: - ע.

• אילפא...

<p>אילפא ור' יוחנן למדו תורה יחד, והיה דחוקים מאד בפנרסתם עד שהסכימו לצאת לסחור, ואח"כ חזר בו ר' יוחנן וחזר לעסוק בתורה מעוני, ואילפא המשיך בדרכו, כאשר שב אילפא מסחורתו, מצא את ר' יוחנן שנתמנה לראש הישיבה, אמרו בני המקום לאילפא, אילו נשארתי לישב ולעסוק בתורה, היית אתה מולך כראש ישיבה,</p>	
<p>ביקש אילפא להוכיח שלא שכח תלמודו, טיפס ראש התורן של ספינה, אחזו וניתלה ממנו מוכן ליפול, ואמר אע"פ שהלכתי בסחורה, לא שכחתי תלמודי, ויש בידי לתקן כל הברייתות שסידרו רבי חייה ורבי אושעיא, אם יהיה מי שיבא ויאמר לי דבר מבית מדרשם של רבי חייה ורבי אושעיא, ולא אוכל למצוא לו סמך מן המשנה, אפול מן התורן ואטבע בים,</p>	
<p>בא זקן אחד ושנה לפניו ברייתא זו, ושאלו למצוא סמך במשנה שסדר רבי,</p>	
<p>האומר תנו שקל (חצי סלע) לבני בשבת, וראוין ליתן להם סלע, שאין ניזונין בפחות, נותנין להם סלע, דאי הוה ידע שיתייקרו המזונות ויצטרכו לסלע, לא הוה אמר</p>	<p>ואם אמר, אל תתנו להם אלא שקל, אין נותנין להם אלא שקל, שהרי מיחה בידם, ולא עשאן יורשים אלא בענין זה,</p>
<p>ואם אמר, אם מתו בלא בנים, יורשים אחריהם תחתיהם, בין שאמר תנו, ובין שאמר אל תתנו, אין נותנין להם אלא שקל, שאין לנו להפסיד את הבאים אחריהם, הואיל ועשה את האחרים יורשים אחריהם, ודאי דוקא שקל קאמר כדי שתפול ירושה אחריהם לאותן אחרים</p>	
<p>א"ל אילפא לאותו זקן, הא מני דהיכא דאמר להו אל תתנו אלא שקל, אין נותנין להם אלא שקל, ר' מאיר היא, דאמר מצוה לקיים דברי המת **</p>	
<p>** ואע"ג דסוף סוף כולו נכסי דידהו נינהו, לא יהבינן להו בקוטנן אלא שקל בשבת, והמותר יזונו מן הצדקה,</p>	
<p>וליכא לאקשווי עלה הא דאמר בפ' נערה, לא כל כמיניה שיעשיר את בניו ויפיל עצמו על הצבור,</p>	<p>דהתם הוא דאמר אל תקברוהו מנכסיו, ונכסי דידהו נינהו, הלכך לא צייתנין ליה לקוברו מן הצדקה להעשיר את בניו, אבל הכא נכסי לאו דיתמי נינהו כי אם לפי צוואתו</p>

• סיכום

האומר תנו שקל לבני	במקום שלא אמר אם מתו...	והלכתא... (דף ע.)	אם אמר, אם מתו, יורשים אחריהם תחתיהם
נותנים להם סלע	נותנים להם סלע	נותנים להם סלע (כל צורכם)	אין נותנין להם אלא שקל
האומר אל תתנו אלא שקל	אין נותנין להם אלא שקל	נותנים להם סלע (כל צורכם)	אין נותנין להם אלא שקל

מסכת כתובות דף ע.

• אמר רב חסדא אמר מר עוקבא...

<p>קושית הגמ' - הא קיימא לן הלכה כרבי מאיר דאמר מצוה לקיים דברי המת?</p>	<p>הלכתא בין שאמר תנו ובין שאמר אל תתנו, נותנים להם כל צורכם</p>
<p>תירוץ הגמ' - ודאי מצוה לקיים דברי המת, אלא דכאן כוונת האב היא שלא יתנו לבניו יותר מן שקל כל זמן שיוכלו להתקיים בשקל (ואפילו בדוחק מסויים), אבל בודאי לא ביקש האב לצער את בניו ולמנוע מהם את צרכיהם, דלא אמר "אל תתנו" אלא לזרז את בניו שלא יוציאו ממון הרבה, ויחזרו אחר פרנסה ומזונותיהן</p>	

• תנן התם...

<p>הפועטות, שהן תינוקות בני תשע ושמונה, מקחן מקח, וממכרן מכר, במטלטלין דזוקא, אבל במקרקעי לא, עד שיביאו שתי שערות או עד שיהא בן עשרים</p>	
<p>אמר רפרס, לא שנו אלא שאין שם אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים או ב"ד, אבל יש שם אפוטרופוס, אין מקחן מקח ואין ממכרן ממכר</p>	
<p>דקתני במתניתין, אין מעשה קטנה כלום</p>	
<p>תירוץ הגמ' - אם כן, דשליש דזוקא, וטעמא לפי שפירשו לו לקנות שדה, ליתני יעשה שלישי מה שהושלש ביזו, מאי "אין מעשה קטנה כלום", ש"מ דאפילו בעלמא במקום אפוטרופוס דדמי קצת לשליש, אין מקחן מקח ואין ממכרן ממכר</p>	<p>קושית הגמ' - דלמא שאני שלישי שנשתלש לכך, ופירשו לו מה יעשה בהן, אבל אפוטרופוס אינו אלא לעשות צורכי יתומים לכל הצריך, והרי אם מכרו אלו הפועטות, אין זה שינוי מצות המת, שאף האפוטרופוס ימכור לצורך מזונותיהם?</p>

• סיכום

יש שם שלישי	יש שם אפוטרופוס	אין שם אפוטרופוס או שלישי	הפועטות
X	X	✓	האם מקחן מקח וממכרן מכר במטלטלין?
X	X	X	האם מקחן מקח וממכרן מכר? בקרקות?

הוציא את האשה

מסכת כתובות דף ע.

• המדיר את אשתו...

<p>1. המדיר את אשתו מליהנות לו, ונמצא שאינו יכול לתת לה מזונות שהוא חייב לה מתנאי הכתובה, **</p>	
<p>אם היה נדרו עד ל' יום ולא יותר, שאמר "קונם שאת נהנית לי עד שלשים יום", יעמיד פרנס (שליח) שיפרנסנה,</p>	<p>ואם היה נדרו יותר משלשים יום, אין האשה מחוייבת ליטול מזונותיה ע"י פרנס יותר משלשים יום, לפיכך אם היא תובעת ממנו לגרשה, יוציא ויתן כתובה</p>
<p>רבי יהודה אומר, אם ישראל הוא, שיכול להחזיר את גרושתו, חדש אחד, יקיים ע"י פרנס, יותר מכאן (רשב"א - בחדש השני), יוציא ויתן כתובה, ואם כהן הוא שאם יגרשנה, לא יוכל להחזירה, ושמה סופו יתחרט, יהבו ליה רבנן זימנא טפי, שעד שני חדשים, יקיים ע"י פרנס, ושלשה חדשים (רשב"א - בחדש השלישי), יוציא ויתן כתובה</p>	
<p>2. המדיר את אשתו שלא תטעום אחד מכל הפירות, שהיא אומרת קונם פרי פלוני עלי, והוא קיים לה</p>	
<p>יוציא ויתן כתובה</p>	<p>ר' יהודה אומר בישראל, יום אחד יקיים, שנים, יוציא ויתן כתובה, ובכהן, שנים יקיים, שלשה, יוציא ויתן כתובה</p>
<p>3. המדיר את אשתו שלא תתקשט באחד מכל המינין, שהיא אומרת קונם בושם פלוני עלי, והוא קיים לה</p>	
<p>יוציא ויתן כתובה</p>	<p>ר' יוסי אומר, בעניות, שלא נתן קצבה, *** ובעשירות, שרגילות בכך, שלשים יום</p>
<p>** אין הנאת תשמישו נאסר עליה, דהא משעובד לה, הלכך בשביל תשמיש, אין לנו לכופו להוציא וליתן כתובה</p>	
<p>*** באשה עניה, אם לא נתן קצבה לדבר עד מתי אסרו עליה, הוא דיוציא ויתן כתובה, אבל אם נתן קצבה, תמתין עד אותו זמן, ובגמרא מפרש עד כמה היא קצבתה</p>	

מסכת כתובות דף ע

• קושית הגמרא - וכיון דמשועבד לה...

<p>קושית הגמרא - וכיון דמשועבד לה הבעל לאשתו למזונותיה, היכי מצי מדיר לה, הא אין לו כח להפקיע שעיבודה, וכדתנן, האשה האומרת לבעלה "קונם שאיני עושה לפיך", שאסר עליו את מעשה ידיה שלא יהנה מהם, בעלה אינו צריך להפר, אלמא כיון דמשעבדא ליה, אין לה כח להפקיע את שעיבודו בנדר, הכא נמי במדיר את אשתו למזונותיה, כיון דמשעבד לה, אין לו כח להפקיע שעיבודה, ומפני מה הנדר חל?</p>
<p>תירוץ הגמ' - אלא מתוך שיכול לומר לה, "צאי מעשה ידיך במזונותיך", שטלי את מעשה ידיך לעצמך, והתפרנסי מהם, ולא אתן לך מזונות, הרי הוא כאומר לה כן, דודאי אדעתא דהכי אדרה קושית הגמ' על זה - אם איתא להא דרב הונא אמר רב, דאמר יכולה האשה שתאמר לבעלה, "איני ניזונת ואיני עושה", וא"כ ב"קונם שאני עושה לפיך", אמאי אינו צריך להפר, לימא מתוך שיכולה לומר "איני ניזונת ואיני עושה" נעשה כמי שאומרת לו "איני ניזונת ואיני עושה"!</p>
<p>ואלא מאי דלא אמרינן דנעשה כאומרת לו "איני ניזונת ואיני עושה" ולכן לא חל הנדר כשאומרת "קונם שאני עושה לפיך", וא"כ ה"נ לא אמרינן נעשה כאומר לה "צאי מעשה ידיך במזונותיך" אלא אם בפירוש אמר כן לאשתו, וא"כ הק"ל כיון דמשעבד לה הבעל לאשתו למזונותיה, היכי מצי מדיר לה, הא אין לו כח להפקיע שעיבודה?</p>

• תירוץ הגמרא - אלא לא תימא...

<p>1. אלא לא תימא "נעשה", אלא משנתנו מיירי באומר לה בפירוש "צאי מעשה ידיך במזונותיך", ובזה נפטר מחיוב מזונותיה, ואח"כ הדירה הנאה, ולכן חל הנדר</p>
<p>קושית הגמ' - אי הכי, דפטור מחיוב מזונותיה, אמאי צריכה פרנס ליתן לה מזונות? **</p>
<p>תירוץ הגמ' - במספקת מעשה ידיה לדברים גדולים (לחם, בשר, ויין) ואינה מספקת לדברים קטנים (מיני מתיקה ומטעמים וכיוצא בהם), שהיתה רגילה בבית אביה בדברים קטנים, ולכן מעיקר הדין הבעל מחוייב ליתן לה דברים קטנים, אלא שבבית בעלה היתה "מגלגלת עמו", שדוחקת את עצמה ומסתפקת במועט, ומוחלת לבעלה על דברים קטנים, לפיכך כשאמר לה בעלה, "צאי מעשה ידיך במזונותיך" והדירה ממזונות, חל נדרו, שהרי בשעת נדרו לא היה מחוייב בדברים קטנים, ומ"מ לאחר שכבר חד הנדר, צריך הוא להעמיד לה פרנס לתת לה דברים קטנים, שיכולה לומר לבעלה שעד עכשיו שלא הדרתני הנאה ממך, גלגלתי עמך ואכלתי ממה שאתה אוכל, אבל עכשיו שהדרתני ממך, אין אני יכולה עוד להתגלגל עמך, ואין אני מוחלת לך עוד מכאן ולהבא על דברים קטנים שרגילה אני בהם בבית אבי, ונמצא שבעל מתחייב מכאן ולהבא וצריך להעמיד פרנס ליתן לה הדברים קטנים</p>
<p>וזה דאין מעמידים הפרנס אלא לשלשים יום, משום דעד שלשים יום, עדיין אין בני אדם שומעים על כך, ולא זילא בה מילתא, אבל יותר משלשים יום, שומעים בני אדם, וזלזול הוא לה שהדירה בעלה הנאה ממנו, ולכן אם היא רוצה, צריך להוציאה ויתן כתובה</p>
<p>** וליכא למימר בדאין מעשה ידיה מספיקים למזונותיה הקצוב לה במשנת אע"פ, דא"כ הק"ל כיון דמשעבד לה הבעל לאשתו למזונותיה, היכי מצי מדיר לה</p>

מסכת כתובות דף ע:

• תירוץ הגמ' - ואיבעית אימא...

קושית הגמרא - וכיון דמשעובד לה הבעל לאשתו למזונותיה, היכי מצי מדיר לה?	
2.	<p>ואיבעית אימא משנתנו בהדירה כשהיא ארוסה,</p> <p>שעדיין אינו חייב במזונותיה, לפיכך חל נדרו,</p> <p>והגיע זמן ולא נישא, דאוכלות משלו ואוכלות בתרומה,</p> <p>דמדאורייתא לא משעובד לה, לפיכך חל הנדר, דאיסור דאוייתא הוא,</p> <p>ומדרבנן חייב לזונה, לפיכך יעמיד פרנס</p>
<p>וזה דאין מעמידים הפרנס אלא לשלשים יום,</p> <p>משום דעד שלשים יום, עביד שליח שליחותיה, טפי, לא עביד שליח שליחותיה</p>	

• תירוץ הגמ' - ואיבעית אימא...

קושית הגמרא - וכיון דמשעובד לה הבעל לאשתו למזונותיה, היכי מצי מדיר לה?	
3.	<p>ואיבעית אימא משנתנו בהדירה כשהיא ארוסה, ונשאת,</p> <p>דהשתא חייב במזונותיה, והנדר כבר חל עליו</p>
<p>קושית הגמ' - אם נשאת לאחר שהדירה הנאה ממנו,</p> <p>אמאי חייב ליתן לה מזונות ע"י פרנס,</p> <p>הא יודעת היא שנאסר עליו לזונה וניסת לו,</p> <p>וא"כ סברה וקבלה,</p> <p>שהסכימה להינשא לו על דעת כן</p> <p>שלא יתן לה מזונות?</p>	<p>ולכא למימר דאמרה כסבורה אני שאני יכולה לקבל,</p> <p>אבל עכשיו אני יודע שטעות היתה ואין אני יכולה לקבל,</p> <p>שדוקא לגבי מומים אמרינן כן,</p> <p>אבל לענין מזונות אין מקום לטעות</p> <p>שהיא יודעת שאי אפשר לה בלא מזונות מתחילה,</p> <p>ואפ"ה ניסת על דעת זה</p>
<p>ולכן אין לתרץ משנתנו בהדירה כשהיא ארוסה, ונשאת,</p> <p>ואלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא כאחד משני התירוצים הראשונים</p>	

מסכת כתובות דף ע:

• עד שלשים יום, יעמיד פרנס...

<p>קושית הגמ' - כיון שהפרנס שליח של הבעל, נמצא שהיא ניזונת מן הבעל, והבעל עובר על נדרו?</p>	
<p>תירוץ הגמ' - אמר רב הונא, באומר הבעל "כל הזן אינו מפסיד", ונמצא שהפרנס זן את האשה מעצמו, ואינו שלוחו של הבעל</p>	
<p>ואין להקשות והא תנן, מי שהיה מושלך בבור, ואמר כל השומע קולו, יכתוב גט לאשתו, הרי אלו יכתבו ויתנו, ואע"ג דלא אמר ליה לסופר כתוב, נחשב שליחות, וא"כ ה"נ אע"ג דלא אמר ליה "זון", הפרנס שלוחו של הבעל?</p>	<p>דיש לומר דהתם בגט קאמר "יכתוב", דלשון צוואה למי ששומע קולו, ואע"ג דלא אמר לאדם מסויים, הוי שליחות, אבל הכא לא קאמר "יזון" בלשון צוואה, אלא "כל הזן", ולכן אין כאן שליחות כלל</p>
<p>קושית הגמ' - הא דאמר רב אמי, בדליקה התיירו לומר כל המכבה אינו מפסיד **, דמשמע דוקא בדליקה התיירו, אבל לא בכל שאר איסורים שבתורה, כגון הכא במדיר את אשתו, דאין יכול לומר כל הזן אינו מפסיד?</p>	
<p>תירוץ הגמ' - לעולם יכול לומר "כל הזן אינו מפסיד", וזה דאמר רב אשי "בדליקה התיירו", היינו למעט שאר איסורי שבת דחמירי, ולא התיירו בהן לומר העושה לי מלאכה זו, אינו מפסיד, כדי שישמעו עובדי כוכבים ויעשו, אבל בנדריים לא גזרו, ושפיר יכול לומר "כל הזן אינו מפסיד"</p>	
<p>** בדליקה התיירו לומר בשבת, דמתוך שאדם בהול על ממונו, אי לא שרית ליה, אתי לכבווי</p>	

• מתיב רבה...

<p>המודר הנאה מחבירו, ואין לו מה יאכל, ילך אצל חנוני הרגיל אצלו, ויאמר לו, איש פלוני מודר הנאה ממני, ואיני יודע מה אעשה לו, הוא נותן לו, ובא ונוטל מזה</p>
<p>ויש לדייק דוקא הכי הוא דמותר, אבל "כל הזן אינו מפסיד" אסור, ושלא כרב הונא?</p>
<p>תירוץ הגמרא - לעולם כל הזן אינו מפסיד אינה שליחות, וכך "ואיני יודע מה אעשה לו" אינה שליחות, ולא מיבעיא קאמר, לא מיבעיא "כל הזן אינו מפסיד, דלעלמא קאמר ולא דמי לשליחות כלל דלא ייחד איש לעשותו, אלא אפילו באומר לחנוני הרגיל אצלו, דה"א כמאן דאמר ליה זיל הב ליה דמי, קמ"ל דאפילו באומר "מה אעשה וכו'" אינה שליחות, ומותר</p>

מסכת כתובות דף ע:

• סיכום

כל הזן אינו מפסיד	כל השומע קולו, יכתוב גט לאשתו,	ילך אצל חנוני הרגיל אצלו, ויאמר לו....
אין זה שליחות	זה שליחות	אין זה שליחות

• גופא...

1.	המודר הנאה מחבירו, ואין לו מה יאכל, הולך אצל חנוני הרגיל אצלו, ואומר לו, איש פלוני מודר הנאה ממני, ואיני יודע מה אעשה לו, הוא נותן לו ובא ונוטל מזה,
2.	ביתו לבנות, וגדירו לגדור, ושדהו לקצור, הולך אצל פועלין הרגילין אצלו, ואומר להן, איש פלוני מודר הנאה ממני, ואיני יודע מה אעשה לו, הן עושין עמו, ובאין ונוטלים שכרם מזה,
3.	היו מהלכין בדרך, ואין עמו מה יאכל, נותן לו לאחר לשום מתנה, והלה נוטל ואוכל ומותר,
וּרְבֵי יוֹסֵי אוֹסֵר	וְאִם אֵין שֵׁם אַחֵר,
אמר רבא, מאי טעמא דר' יוסי, גזירה משום מעשה דבית חורון (בנדרים בפרק השותפין)	מניח על גבי הסלע או על גבי הגדר, ואומר הרי הן מופקרין לכל מי שיחפוץ והלה נוטל ואוכל ומותר

If you would like the shakla vetarya summaries emailed directly to you (before it is posted on the website), or to give feedback, please email blumenfeldyaakov@gmail.com.